

УДК 339.722:330.341

ДОСКОЧИНСЬКА ЛЮБОВ,

*аспірант кафедри міжнародного економічного аналізу та фінансів
Львівського національного університету імені Івана Франка*

АНАЛІЗ ВПЛИВУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ЦІНУ ЗОЛОТА

У статті розглянуто вплив глобалізації на приріст ціни золота. Проаналізовано вплив глобалізації, приросту ВВП та частки інвестицій у ВВП на приріст реальної й номінальної ціни золота. Проведено порівняльний аналіз впливу незалежних змінних на золото й на срібло. Зроблено висновки щодо подальшого розвитку світового ринку золота в умовах фінансової глобалізації.

Ключові слова: номінальна ціна золота; реальна ціна золота; номінальна ціна срібла; реальна ціна срібла; економічна глобалізація; політична глобалізація.

Постановка проблеми. Для сучасного суспільства характерним є процес глобалізації. Географічні кордони вже не здатні обмежувати проведення фінансових операцій та укладення угод між суб'єктами. Ознакою сьогодення є також функціонування світових ринків, у тому числі й світових ринків дорогоцінних металів. Це підтверджує вплив глобалізаційних процесів на всі сфери життя й підкреслює необхідність детального вивчення фінансових аспектів згаданих вище перетворень.

В умовах фінансової глобалізації значних трансформацій зазнала роль золота. У період біметалізму й монометалізму цей метал виконував роль грошей, а після процесу демонетизації за ним було офіційно закріплено статус дорогоцінного товару.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Попри такі зміни, золото продовжує відігравати важливу роль в економіці держави й у зв'язку із цим є предметом дослідження в багатьох наукових працях.

На думку Нейтана Льюїса, який є прихильником прив'язки валюти до золота, на сучасному етапі розвитку економіки центральні банки й уряди країн не є прихильниками золотого стандарту, оскільки його використання позбавило б їх можливості вирішувати економічні проблеми за допомогою політики "дешевих грошей" [8].

Алан Грінспен у статті "Золото і економічна свобода" зазначає, що золото виступає перешкодою на шляху конфіскації державою багатства через дефіцитне фінансування державних видатків, оскільки за умови золотого стандарту масштаби такого фінансування є суворо обмеженими. За умов же відсутності золотого стандарту зникають і способи протидії інфляції [5].

Також він зазначає, що грошово-кредитна система, яка базується на золоті, сприятиме уникненню фіскальної необережності, зміцнить антиінфляційну політику й забезпечить можливість відновлення фінансового марнотратства. Проте, також зазначає А. Грінспен, прихильники золотого стандарту повинні розуміти, що це не лише технічна й фінансова перебудова, а й фундаментальна зміна в економічних процесах [4].

Л. М. Красавіна наголошує, що питання про роль золота вирішується "не законодавчими актами й вольовим рішенням, а реальними потребами ринкової економіки" [2]. А. Г. Барсеґян зазначає, що золото може

стати універсальним резервним активом. Це б обмежило можливість "валютних війн" між країнами-лідерами, зменшило б можливість незабезпеченої емісії міжнародних грошей. Золото могло б стати орієнтиром для визначення майбутнього рівня інфляції та виступити в ролі номінального якоря валютних курсів [1].

Незважаючи на демонетизацію золота де-юре, попит на цей метал є значним не лише в промисловості, а й в інвестиційній діяльності. Активно досліджується роль золота в сучасному суспільстві, його використання як альтернативного напрямку інвестування. Актуальним залишається дослідження впливу макроекономічних показників на коливання ціни цього дорогоцінного металу. Таким чином, **метою** нашого дослідження є аналіз таких факторів впливу на ціну золота, як глобалізація, приріст світового ВВП, частка інвестицій у світовому ВВП, а також порівняння сили й природи впливу незалежних змінних на реальну й номінальну ціну золота.

Виклад основного матеріалу. КОФ-індекс глобалізації виокремлює три сфери впливу, а саме: економічну, політичну й соціальну [7]. На нашу думку, саме глобалізація в економічній і політичній сфері має значний вплив на приріст ціни золота. За нашою гіпотезою, цей зв'язок є обернено пропорційним. Крім того, з метою більш детального аналізу факторів впливу на ціну золота було використано й інші світові економічні показники, а саме: приріст ВВП за паритетом купівельної спроможності (ПКС), оскільки валовий внутрішній продукт є головним індикатором економічного розвитку; частка інвестицій у ВВП, частка золотих резервів і реальний курс долара США.

Для того щоб оцінити вплив глобалізації на світовий ринок золота, було побудовано регресійну модель. Для дослідження було обрано період з 1980 до 2013 року. Як незалежні змінні для моделювання приросту ціни золота, було використано:

- індекс економічної глобалізації у світі;
 - індекс політичної глобалізації у світі;
 - приріст світового ВВП, перерахований за ПКС;
 - частка інвестицій у світовому ВВП;
 - обсяги золотих резервів у світі (тонн);
 - реальний ефективний обмінний курс долара США.
- Як залежна змінна використовувався почергово

приріст реальної (з урахуванням індексу споживчих цін у США, 1982-1984=100 % [3]) і номінальної ціни золота.

Під час дослідження було використано статистичні дані міжнародного валютного фонду (IMF) [11], КОФ-індекс глобалізації [7], Лондонської асоціації учасників

ринку дорогоцінних металів (LBMA) [9], Всесвітньої золотої ради (World Gold Council) [6, 10] та власні розрахунки.

За допомогою пакету "E-views" на основі вибірки даних було отримано такі результати (див. табл. 1).

Таблиця 1. - Вплив окремих макроекономічних показників на приріст ціни золота

	Приріст реальної ціни золота		Приріст номінальної ціни золота	
	Коефіцієнт	t-статистика	Коефіцієнт	t-статистика
Індекс економічної глобалізації у світі	-4,87	-1,83	-5,06	-2,89
Індекс політичної глобалізації у світі	-0,77	-1,45	-0,59	-1,68
Приріст світового ВВП, перерахований за ПКС	-6,43	-3,53	-4,10	-3,43
Частка інвестицій у світовому ВВП	12,24	1,78	4,86	1,08
Реальний ефективний обмінний курс долара США	-0,25	-0,40	-0,14	-0,33
Обсяг золотих резервів у світі	-0,02	-1,95	-0,02	-3,15

Із таблиці видно, що сила й характер впливу незалежних змінних на приріст реальної та номінальної ціни золота є неоднаковим. В обох випадках вплив зміни реального ефективного обмінного курсу долара США на приріст срібла не є статистично значущим, тому з метою оптимізації результатів цю змінну слід виключити з обох рівнянь. Таким чином можна побачити, що коли номінальний обмінний курс долара скорегувати на рівень інфляції, то вплив зміни реального обмінного курсу долара на приріст ціни золота буде близьким до нуля й статистично не значущим. Також статистично не значущим є вплив зміни частки інвестицій у світовому ВВП на приріст номінальної ціни золота у світі.

Виключивши з дослідження вищезгадані незалежні змінні, ми отримали такі результати (див. табл. 2). Отримані оцінки свідчать про наявність обернено пропорційного зв'язку між глобалізаційними процесами в

економічній і політичній сфері та зростанням ціни золота, причому як номінальної, так і реальної. Коефіцієнт впливу глобалізаційних процесів в обох площинах є схожим для реальної й номінальної ціни золота. Вплив приросту світового ВВП на золото теж є обернено пропорційним, але, на відміну від глобалізації, сила впливу цієї незалежної змінної на приріст реальної й номінальної ціни золота є неоднаковою. Так, приріст світового ВВП на 1 % веде до сповільнення приросту реальної ціни золота на 6,44 %, а номінальної ціни золота - на 3,95 %. Зростання частки інвестицій у світовому ВВП на 1 % веде до пришвидшення приросту реальної ціни золота на 13,88 %, тоді як вплив цієї змінної на номінальну ціну золота є статистично не значущим. З усіх незалежних змінних, які були включені в рівняння, найменше на ціну золота впливає величина золотих резервів, цей вплив є близьким до нуля.

Таблиця 2. - Значення коефіцієнтів у регресійних рівняннях

	Приріст реальної ціни золота	Приріст номінальної ціни золота
	Коефіцієнт	
Індекс економічної глобалізації у світі	-4,68	-5,50
Індекс політичної глобалізації у світі	-0,87	-0,60
Приріст світового ВВП, перерахований за ПКС	-6,44	-3,95
Частка інвестицій у світовому ВВП	13,88	-
Обсяг золотих резервів у світі	-0,02	-0,02

важливим є не лише аналіз впливу обраних факторів на ціну золота, а й порівняння їх впливу на ціну інших дорогоцінних металів з метою кращого розуміння природи впливу незалежних змінних на залежну.

Для подальшого дослідження обрано срібло (див. табл. 3), оскільки з усіх дорогоцінних металів саме срібло тривалий час поряд із золотом використовувалося в якості грошей, а після офіційного процесу демонетизації, як і золото, продовжує широко використовуватися не лише в промисловості, а й в інвестиційній діяльності.

Попри те, що обидва ці метали відносяться до групи дорогоцінних і свого часу використовувалися як гроші, результати дослідження показують, що незалежні змінні різною мірою впливають на приріст цін цих до-

рогоцінних металів. Зокрема, на реальну ціну срібла не впливає процес економічної глобалізації у світі, а от вплив політичної глобалізації, приросту світового ВВП за ПКС та частки інвестицій у ВВП є значно вищим на срібло, ніж на реальну ціну золота.

Якщо порівняти силу впливу незалежних змінних на реальну ціну золота та срібла, то вплив політичної глобалізації, ВВП й інвестицій є втричі сильнішим у випадку срібла.

У випадку з номінальними цінами (див. табл. 4) вплив незалежних змінних на залежні ще більше відрізняється. На відміну від золота, на номінальну ціну срібла впливає зміна частки інвестицій у світовому ВВП за ПКС. Цей зв'язок є обернено пропорційним. Серед

Таблиця 3. - Порівняльний аналіз впливу незалежних змінних на приріст реальної ціни золота та срібла

	Приріст реальної ціни золота	Приріст реальної ціни срібла
	Коефіцієнт	
Індекс економічної глобалізації у світі	-4,68	-
Індекс політичної глобалізації у світі	-0,87	-2,20
Приріст світового ВВП, перерахований за ПКС	-6,44	-17,58
Частка інвестицій у світовому ВВП	13,88	46,84
Обсяг золотих резервів у світі	-0,02	-

Таблиця 4. - Порівняльний аналіз впливу незалежних змінних на приріст номінальної ціни золота та срібла

	Приріст номінальної ціни золота	Приріст номінальної ціни срібла
	Коефіцієнт	
Індекс економічної глобалізації у світі	-5,50	1,32
Індекс політичної глобалізації у світі	-0,60	-
Приріст світового ВВП, перерахований за ПКС	-3,95	-
Частка інвестицій у світовому ВВП	-	-10,12
Обсяг золотих резервів у світі	-0,02	-

інших факторів, вплив яких є статистично значущим на номінальну ціну золота, на срібло впливає лише економічна глобалізація. На відміну від золота цей вплив є прямо пропорційним.

Висновки

Проведений аналіз показує, що найбільшим є вплив зростання частки інвестицій у ВВП на приріст реальної ціни золота, цей вплив є позитивним, тоді як вплив усіх інших незалежних факторів, запропонованих у дослідженні, як на приріст реальної, так і на приріст номінальної ціни золота є негативним. Результати дослідження вказують і на те, що з подальшою глобалізацією економічної й політичної сфери, а також в умовах приросту світового ВВП за ПКС спостерігатиметься сповільнення темпів приросту як номінальної, так і реальної ціни золота. Проте зростання частки інвестицій у світовому ВВП, навпаки, сприятиме інтенсивному приросту реальної ціни золота. Незважаючи на те, що і золото, і срібло належать до однієї групи дорогоцінних металів, вплив різних зовнішніх факторів на них є неоднаковим. Це підкреслює необхідність розмежування досліджень, спрямованих на виявлення закономірностей руху цін зазначених дорогоцінних металів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барсесян А. Г. Перспективи реформування світової валютної системи / А. Г. Барсесян // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. - 2011. - Т. 24 (63). - № 1. - С. 20-27. - (Серія: Економіка і управління).

2. Международные валютно-кредитные и финансовые от-

ношения / [под ред. Л. Н. Красавиной]. - 3-е изд., перераб. и доп. - М. : Финансы и статистика, 2005. - С. 26.

3. Consumer Price Index Data from 1913 to 2014 [Електронний ресурс] // US Inflation Calculator. - Режим доступу : <http://www.usinflationcalculator.com/inflation/consumer-price-index-and-annual-percent-changes-from-1913-to-2008/>.

4. Greenspan A. Can The U.S. Return To A Gold Standard? [Електронний ресурс] / Alan Greenspan // Gold-Eagle. - 1998. - Режим доступу : <http://www.gold-eagle.com/greenspan011098.html>.

5. Greenspan A. Gold and Economic Freedom [Електронний ресурс] / Alan Greenspan // Constitution Society. - Режим доступу : http://www.constitution.org/mon/greenspan_gold.htm.

6. Historical Data - Annual time series on World Official Gold Reserves since 1845 [Електронний ресурс] // World Gold Council. - Режим доступу : http://www.gold.org/download/file/2957/annual_time_series_on_world_official_gold_reserves.pdf.

7. KOF Index of Globalization [Електронний ресурс] // ETH. - Режим доступу : <http://globalization.kof.ethz.ch/>.

8. Lewis N. Central Banks and the Gold Standard [Електронний ресурс] / Nathan Lewis // Bullion Vault. - 2011. - Режим доступу : https://www.bullionvault.com/gold-news/gold_standard_092020115.

9. Pricing and Statistics [Електронний ресурс] // LBMA. - Режим доступу : <http://www.lbma.org.uk/pricing-and-statistics>.

10. Quarterly times series on World Official Gold Reserves since 2000 [Електронний ресурс] // World Gold Council. - Режим доступу : http://www.gold.org/download/value/stats/statistics/xls/Quarterly_gold_and_FX_Reserves_Q3_2013.xlsx.

11. World Economic Outlook Database April 2014 [Електронний ресурс] // IMF. - Режим доступу : <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28>.

Доскочинская Любовь,

аспирант кафедры международного экономического анализа и финансов Львовского национального университета имени Ивана Франко

АНАЛИЗ ВЛИЯНИЯ ГЛОБАЛИЗАЦИИ НА ЦЕНУ ЗОЛОТА

В статье рассмотрено влияние глобализации на прирост цены золота. Проанализировано влияние глобализации, прироста ВВП и доли инвестиций в ВВП на прирост реальной и номинальной цены золота. Проведен

сравнительный анализ влияния независимых переменных на золото и на серебро. Сделаны выводы относительно дальнейшего развития мирового рынка золота в условиях финансовой глобализации.

Ключевые слова: номинальная цена золота; реальная цена золота; номинальная цена серебра; реальная цена серебра; экономическая глобализация; политическая глобализация.

Doskochynska Lyubov,

*Post-graduate student of the International Economic Analysis and Finance Department,
Ivan Franko National University of Lviv*

ANALYSIS OF GLOBALIZATION IMPACT ON THE PRICE OF GOLD

Modern society is developing under the condition of globalization processes. Geographical boundaries are no longer able to restrict financial transactions and agreements between states. Due to the process of financial globalization, role of gold in the world economy has experienced significant transformations. During the period of bimetallism and monometallism this metal served as money, and after the process of demonetization for the gold was officially assigned the status of precious commodity.

But, despite the demonetization of gold de jure, demand for this precious metal is significant not only in the industry but also in the investing activities. As a result, study of the impact of macroeconomic indicators on the gold price volatility remains important today.

With the purpose of a more detailed analysis of factors influencing the growth of gold price, world economic indices have been used during the research, namely: index of economic globalization, index of political globalization, GDP increase according to purchasing power parity (PPP), investments share in GDP and gold reserves.

Result of the research shows that with further globalization of economic and political sphere, as well as with increase in world GDP (PPP) can be observed slowdown in growth of both nominal and real price of gold. However, the increase of the share of investment in world GDP will contribute to the intensive growth of the real price of gold. Also our study has showed that despite the fact that gold and silver belong to the group of the precious metals, the influence of various external factors on them differs.

Keywords: nominal price of gold; real price of gold; nominal price of silver; real price of silver; economic globalization; political globalization.

REFERENCES

1. Barsegyan A. G. (2011), Scientific Notes of Taurida National V. I. Vernadsky University, Series: Economy and Management, Vol. 24(63), № 1, pp. 20-27 (rus).
2. Krasavina L. N. (2005), International monetary and financial relations, Moscow, p. 26 (rus).
3. Consumer Price Index Data from 1913 to 2014, *US Inflation Calculator*, available at: <http://www.usinflationcalculator.com/inflation/consumer-price-index-and-annual-percent-changes-from-1913-to-2008/> (engl).
4. Greenspan A. (1998), Can The U.S. Return To A Gold Standard?, *Gold-Eagle*, January 10, available at: <http://www.gold-eagle.com/greenspan011098.html> (engl).
5. Greenspan A. Gold and Economic Freedom, *Constitution Society*, available at: http://www.constitution.org/mon/greenspan_gold.htm (engl).
6. Historical Data - Annual time series on World Official Gold Reserves since 1845, *World Gold Council*, available at: http://www.gold.org/download/file/2957/annual_time_series_on_world_official_gold_reserves.pdf (engl).
7. KOF Index of Globalization, available at: <http://globalization.kof.ethz.ch/> (engl).
8. Lewis N. (2011), Central Banks and the Gold Standard, *Bullion Vault*, available at: https://www.bullionvault.com/gold-news/gold_standard_092020115 (engl).
9. Pricing and Statistics, available at: <http://www.lbma.org.uk/pricing-and-statistics> (engl).
10. Quarterly times series on World Official Gold Reserves since 2000, *World Gold Council*, available at: http://www.gold.org/download/value/stats/statistics/xls/Quarterly_gold_and_FX_Reserves_Q3_2013.xlsx (engl).
11. World Economic Outlook Database April 2014, available at: <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28> (engl).

© Доскочинська Любова

Надійшла до редакції 24.11.2014